

Wydarzenia kulturalne jako element atrakcyjności turystycznej Madery

DOI: <http://dx.doi.org/10.62875/tk.v1i130.1463>

Małgorzata Gałązka

malgorzata.galazka@awf.edu.pl

Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie

Wydział Wychowania Fizycznego

ORCID: 0000 0001 6359 2056

Abstrakt

Celem opracowania było zbadanie atrakcyjności walorów kulturowych Madery, zwłaszcza tych związanych z obchodzonymi na wyspie festiwalami i wydarzeniami nawiązującymi do tradycji kulturowych maderyjskich. W tym celu przeprowadzono badania sondażowe z wykorzystaniem badań techniki ankietowania, w grupie polskich turystów, którzy brali udział w wydarzeniach kulturalnych w czasie swojego pobytu na Maderze.

Wyniki badań wykazały, że mimo iż głównym powodem wyboru przez respondentów Madery jako kierunku wyjazdu turystycznego było poznanie walorów przyrodniczych i możliwość uprawiania turystyki aktywnej, a poznanie walorów kulturowych schodziło na dalszy plan, to badani brali także udział w wydarzeniach, a zwłaszcza w festiwalach organizowanych na Maderze, takich jak Festiwal Kwiatów, Festiwal Wina czy imprezy bożonarodzeniowe. Jednocześnie wysoko oceniali ich atrakcyjność, podkreślając barwny charakter wydarzeń oraz zwracając szczególną uwagę na ogromną rolę społeczności lokalnej i jej zaangażowanie w organizację imprez. Na dobrym poziomie oceniano także inne elementy kultury, wskazując, że są one barwnym i istotnym czynnikiem wpływającym na atrakcyjność wyspy, harmonijnie współgrającym z otoczeniem przyrodniczym.

Słowa kluczowe: Madera, walory kulturowe, wydarzenia kulturalne, festiwale, turystyka kulturowa, turystyka eventowa.

Wprowadzenie

Madera jest największą wyspą wchodzącą w skład Archipelagu Madery, znajdującego się około 700 km od wybrzeży Afryki i 900 km od kontynentalnej Portugalii (rycina 1). Archipeląg składa się jeszcze z trzech innych wysp: Porto Santo oraz dwóch niezamieszkałych stanowiących rezerwat przyrody – Desertas oraz Selvagens [Jankowska 2014].

Obecnie Madera jest jednym z ważniejszych regionów turystyki wypoczynkowej w Portugalii, którego popularność wzrasta z roku na rok, czego dowodem jest fakt, że począwszy od lat 90. XX w. ruch turystyczny na wyspie wzrósł aż trzykrotnie – z ponad 500 tysięcy w 1991 r. do 1,8 mln w 2022 r. [Chojnacka-Oźga, Oźga 2023]. Z najnowszych danych wynika, że w okresie od stycznia do października 2023 r.

Maderę odwiedziło ponad 1,8 mln turystów, co stanowi wzrost o 19,7% w porównaniu do tego samego okresu 2022 r. [Estatísticas do Turismo da Região Autónoma da Madeira, Resultados Provisórios 2023]. Wzrasta także liczba turystów podróżujących na Maderę z Polski – począwszy od nieco ponad tysiąca osób w 2006 r. do ponad 74 tysięcy w 2022 r. [Chojnacka-Ożga, Ożga 2023]. Dane za rok 2023 wskazują, że w okresie od stycznia do października na Maderę przybyło ponad 85 tys. turystów z Polski (dokładnie 85 910), co oznacza wzrost o 39,5% w porównaniu do tego samego okresu w roku 2022 [Estatísticas do Turismo da Região Autónoma da Madeira, Resultados Provisórios 2023]. Tym samym Polacy stanowią czwartą pod względem liczebności grupę turystów zagranicznych odwiedzających Maderę (po Niemczech, Wielkiej Brytanii i Francji).

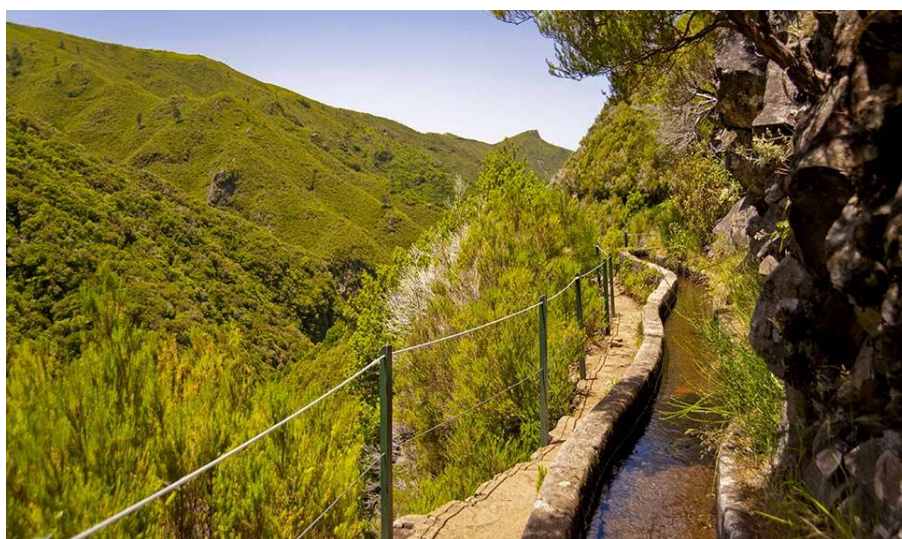
Ryc. 1. Położenie Madery względem Europy

Źródło: <https://bartravel.com/english/europe2/articles/madeira-island-travel.html> [27.02.2024]

Główne motywy przyjazdów turystycznych na Maderę związane są z walorami przyrodniczymi (klimat, ukształtowanie powierzchni, pokrycie roślinnością), a także z kulturowym dziedzictwem materialnym i niematerialnym (zabytki architektury, muzyka, taniec, kuchnia, zwyczaje itp.) oraz przejawami współczesnej kultury (festiwale, koncerty, wystawy itp.) [Kaczmarek, Kapusta 2022].

Fakt, że Madera położona jest bliżej wybrzeży Afryki niż Europy sprawia, że dla wielu odwiedzających (zwłaszcza z północnych i wschodnich obszarów Europy) jest to wyspa posiadająca egzotyczny charakter (bo jakże odmienny od naszych warunków),

o którym decyduje przede wszystkim panujący tam klimat oraz związana z nim szata roślinna. To właśnie przyroda jest największym walorem turystycznym Madery – nie bez powodu nazywana jest Wyspą Wiecznej Wiosny. Turystów przyciąga tropikalno-śródziemnomorska roślinność z licznymi endemicznymi gatunkami (w tym barwne egzotyczne kwiaty, z którymi kojarzony jest krajobraz Madery), zbrocza porośnięte winoroślą, zróżnicowane ukształtowanie terenu i oczywiście największy przyrodniczy skarb Madery, czyli liczący sobie 20 mln lat las wawrzynowy będący pod ochroną w postaci parku narodowego wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Jednakże walory przyrodnicze Madery są mocno zintegrowane z walorami kulturowymi, czego najlepszym przykładem są powstające od XVI w. lewady (kanały irygacyjne zaopatrujące w wodę tereny upraw), stanowiące dziś jeden z podstawowych elementów krajobrazu kulturowego wyspy [Chojnacka-Oźga, Oźga 2023]. Wzdłuż lewad poprowadzone są szlaki turystyczne (rycina 2), których sieć oplata całą wyspę, umożliwiając tym samym połączenie uprawiania turystyki aktywnej z poznaniem wspaniałych walorów natury oraz kultury – szlaki wiodą m.in. tarasami rolniczymi, przez wioski, stanowiąc element tożsamości krajobrazu kulturowego Madery [Soares, Nunes 2020].

Ryc. 2. Szlak pieszy wiodący wzdłuż lewad

Źródło: <https://www.ocean-retreat.com/activities/the-levadas-the-waterways-of-madeira>
[27.02.2024]

W XVIII w. Madera zasłynęła jako uzdrowisko (ze względu na swój łagodny klimat), a wraz z początkiem XX w. stała się miejscem wypoczynku dla europejskiej klasy wyższej (arystokracji, polityków, artystów) [Kaczmarek, Kapusta 2022; Black 2020]. Jednak, mimo zwiększającej się liczby turystów, nie dopuszczono na Maderze

do rozwoju turystyki masowej i popularnego „3S” [Chojnacka-Ożga, Ożga 2023; Valls, Mota i in. 2019], tak jak stało się to w przypadku chociażby Wysp Kanaryjskich. Wyspa stawia głównie na rozwój turystyki zorientowany na jakość a nie ilość, powiązany z takimi wartościami jak autentyczność, kultura, innowacyjność i kreatywność [Valls, Mota i in. 2019]. Madera promuje przede wszystkim aktywne spędzanie czasu w otoczeniu niezwykłych walorów przyrodniczych, *slow tourism* i turystykę kulturową związaną z barwną i bogatą kulturą oraz tradycjami wywodzącymi się z wpływów portugalskich, angielskich oraz afrykańskich [Kaczmarek, Kapusta 2022]. To wszystko przekłada się na niezwykle barwną mozaikę kulturową widoczną w muzyce, tańcu, ale też obchodzonych świętach i organizowanych z różnych okazji wydarzeniach związanych m.in. z tradycjami rolniczymi (zbiory trzciny cukrowej czy winorośli). Mieszkańcy kultywują swoje tradycje m.in. w postaci organizacji wydarzeń, które przyciągają licznie turystów.

Turystyka wydarzeń

Wszelkie formy turystyki odwołujące się do kultury świata i człowieka, należą do zagadnienia turystyki kulturowej. Ta towarzyszy człowiekowi już bardzo długo, ponieważ już w starożytności Grecy i Rzymianie wyruszali w dalekie podróże, by poznać obce kultury i zaczerpnąć wiedzy z nich płynącej [Mikos von Rohrscheidt 2008a]. W związku z tym można uznać, że turystyka kulturowa jest jedną z najstarszych form uprawiania turystyki na świecie.

W ostatnich czasach obserwuje się wzrost zainteresowania turystów poznaniem środowiska, zarówno przyrodniczego jak i kulturowego, w destynacjach, które odwiedzają. Z tego względu, pojawiła się potrzeba dokładniejszego zdefiniowania pojęcia turystyki kulturowej, co nie jest jednak proste, ponieważ definicja samej kultury stale ewoluuje i poszerza swój zakres. Kiedyś za kulturę uważano tylko wybitne dzieła literatury, architektury, muzyki i sztuki, a obecnie zalicza się do niej również obiekty, wzory zachowań i style życia, nazywane kulturą niską [Richards 2007]. Dzięki temu wiele aspektów życia i pracy ludzkiej zostało docenionych i zwaloryzowanych, m.in. budownictwo i kultura materialna, elementy etniczne, miejsca bitew i obiekty militarne, czy ślady aktywności przemysłowej [Mikos von Rohrscheidt 2008b].

Turystyka często uznawana jest sama w sobie za element kultury — wtedy w każdej możliwej imprezie turystycznej dostrzega się wartości kulturowe. Wśród zwolenników tej perspektywy pojawia się teza, że turystyka kulturowa obejmuje

większość aktywności turystycznych [Mikos von Rohrscheidt 2008b]. Istnieje więc wiele punktów widzenia, nie tylko turystyki kulturowej, ale samej kultury czy turystyki, jako oddzielnych zjawisk. Z tego samego względu, oba zagadnienia pozostają w nierozdzielalnym związku z naukami socjologicznymi i humanistycznymi – wszystko, co dotyczy człowieka i jego aktywności, można tłumaczyć i rozumieć w różnorodny sposób. Istnieje pełen wachlarz możliwości i niezbadanych dotąd tez, dotyczących ludzkiej działalności. Z tego względu, turystyka kulturowa, powinna być postrzegana jako ogół doświadczeń, jakie przeżywa człowiek w trakcie podróży, związanych z poznawaniem innych kultur.

Jednym z ważniejszych (również z punktu widzenia turystyki) elementów turystyki kulturowej na Maderze są organizowane tam obchody różnych świąt oraz wydarzenia w formie festiwali, festynów, nawiązujące do tradycyjnego dziedzictwa wyspy. W kontekście terminologicznym mowa tu o turystyce eventowej (inaczej określanej jako turystyka wydarzeń, imprez), będącej częścią turystyki kulturowej, która związana jest z uczestnictwem turystów w różnych imprezach kulturalno-rozrywkowych (jak też sportowych czy handlowych). Łączy ona w sobie przyjemność podróżowania i odkrywania nowych miejsc, z uczestnictwem w inspirujących i wyjątkowych wydarzeniach, zarówno kulturalnych, jak też artystycznych, sportowych itp. [Muszyńska, Korczak 2023]. Do imprez tych zaliczyć można wszelkiego rodzaju festiwale, fiesty, karnawały, parady czy inne imprezy o charakterze kulturalnym [Buczkowska 2009; Jafari 2000], należące, jak zauważa Mikos von Rohrscheidt [2008a], do eventów kultury powszechnej.

Getz [1989] podkreśla, że atrakcyjność turystyki eventowej polega m.in. na tym, że wydarzenia są organizowane (lub współorganizowane) przez społeczności lokalne, co wpływa na ich naturalność, a jednocześnie udział w wydarzeniach przez osoby przyjezdne ma znaczenie nie tylko rozrywkowe, ale zaspokaja także potrzeby zdobywania wiedzy, a przede wszystkim przeżywania i doświadczania. Wydarzenia, które kultywują tradycje i obyczaje charakteryzują się realizmem oraz przywiązaniem, a przy tym bardzo często, mimo że stanowią walor turystyczny, odbywają się niezależnie od udziału w nich turystów, co wpływa na ich autentyczność (której brak bardzo często zarzuca się niektórym z dzisiejszych walorów kulturowych) [Getz 1989; Muszyńska, Korczak 2023].

Warto zwrócić uwagę, że wydarzenia i imprezy (eventy) w turystyce spełniają określone cele, m.in.: rozwój społeczności (np. poprzez pobudzenie kultury,

zapominanych tradycji, obyczajów); wymiana wartości i poczucie przynależności; promowanie wyjątkowości poprzez tworzenie doświadczeń i budowanie sprzyjającego środowiska; autentyczność; promowanie tradycji (nie tylko obchodów świąt ale też sposobów i stylu codziennego życia); promowanie gościnności poprzez wymianę wartości i doświadczeń; podkreślanie symboliki związanej z tradycjami kulturowymi [Marujo 2014, s. 27].

Elementy kultury Madery

Kultura maderska jest jednym z ważniejszych czynników, które tworzą wyspę i stanowią o jej atrakcyjności. Maderscy mocno podkreślają piękno swojej wielobarwnej kultury i całe dziedzictwo z nią związane – począwszy od zwyczajów, strojów, tańca i muzyki, tradycyjnych wyrobów poprzez festiwale i wydarzenia, które są jednym z elementów kreowania wizerunku Madery.

Ważnym elementem kultury maderskiej jest strój ludowy, który do dziś mieszkańcy ubierają na obchody Świąt a także na organizowane wydarzenia, wzbogacając tym samym ich atrakcyjność i ciesząc oko turystów. Tradycyjny strój maderski został prawdopodobnie zaczerpnięty od Minhos, czyli ludności z północnej części Portugalii, Maurów z Afryki i z regionu Flandrii. Różnorodność dotyczy głównie stroju żeńskiego, który posiada dziesiątki wariacji, podczas gdy ubiór męski posiada tylko dwie odmiany [<http://trajesdeportugal.blogspot.com/2006/09/trajes-da-ilha-da-madeira.html> 18.12.2023].

Charakterystycznym elementem dziedzictwa kulturowego, który pojawia się przy okazji wszelkich uroczystości, festynów i wydarzeń jest taniec „Bailinho da Madeira”, łączący rytmy portugalskie i afrykańskie, tańczony przez cztery pary, w którym wykonywane są skręty i skoki z dużą prędkością. Dodatkowo wykonuje się go wokół typowego regionalnego instrumentu, a sceny pojawiające się podczas tańca nawiązują do radości z udanych zbiorów [Kaczmarek, Kapusta 2022, s. 39; <http://folclore.pt/bailinho-da-madeira> 18.12.2023].

Dłgie tradycje na Maderze posiada także rękodzieło w różnych postaciach, a jednymi z ciekawszych i popularniejszych są wyroby z korka, który od lat posiada wiele zastosowań, m.in. wykorzystywany jest w budownictwie (jako surowiec do izolacji), produkcji energii, lecznictwie, jak też w modzie. Ze względu na swoje właściwości jest dobrym materiałem do tworzenia rękodziela i produktów użytku codziennego – jest wodoodporny, hipoalergiczny, ognioodporny, odporny na pleśń

i łatwy do czyszczenia [<https://portugalka.pl/o-firmie> 18.12.2023]. Na Maderze powstają z niego m.in. buty, torebki, portfele, czapki czy biżuteria sprzedawane w każdym mieście na ulicznych stoiskach lub w specjalnych sklepikach (Cork Shop) [www.amorim.com/a-cortica 18.12.2023]. Oprócz korka, Madera znana jest także z wyrobów z wikliny, których największa produkcja koncentruje się od 1850 r. w Camacha. Powstają głównie meble, kosze, tradycyjne maderskie sanie, kufry i wiele innych przedmiotów m.in. użytku codziennego czy rolniczych. W fabryce w Camacha udostępniona jest do zwiedzania ekspozycja prezentująca obiekty wykonane z wikliny, w tym żaglowiec, na którym Joao Zarco odkrył Wyspę Wiecznej Wiosny [<https://notatnikturysty.wordpress.com/2018/07/17> 18.12.2023].

Madera słynie także z haftu, który w XV w. wytwarzany był głównie przez kobiety z rodzin szlacheckich do dekoracji domu i odzieży. Obecnie jest to w dużej mierze towar eksportowy, sprzedawany na całym świecie, tym samym odgrywający ważną rolę w gospodarce. Wszywane wzory są typowe dla całego archipelagu Madery, a hafty stosowane są głównie na obrusach, sukienkach, koszulach, prześcieradłach i chusteczkach [www.madeira-live.com/pt/embroidery 19.12.2023].

Madera posiada również bardzo długą historię winiarską sięgającą jeszcze czasów XV w., kiedy była głównym portem dla statków zmierzających do Indii Wschodnich. Podczas długich podróży morskich wina były narażone na nadmierne ciepło i ruch, które całkowicie zmieniały jego smak, w związku z czym, aby zapobiec zepsuciu wina zaczęto do niego dodawać neutralne spirytusy z winogron. W niektórych przypadkach, gdy wino powróciło do Europy, okazywało się, że podróże te znacznie poprawiały jego jakość (wtedy też beczki wina zaczęły być wysyłane do Indii tylko w celu ich wyceny i wzbogacenia smaku) [www.clubevinhosportugueses.pt 20.12.2023]. Obecnie Madera znana jest z unikalnego procesu produkcji, który polega na utlenianiu wina przez ciepło i starzenie. Tradycyjne wino maderskie jest trunkiem mocnym, gdyż wzbogaca się je brandy i jest cenione na całym świecie [Malchrowicz 2009, s.23]. Innym tradycyjnym maderskim trunkiem jest *poncha*, która powstała przez przypadek w XVI w., kiedy żeglarze zaopatrujący się w cytryny (zapobiegające skorbutowi), w celu przedłużenia ich świeżości w czasie długich podróży, przewozili je w brandy i melasie z trzciny cukrowej. Obecnie istnieją rozmaite wersje ponchy, wykorzystujące nie tylko cytryny, ale też pomarańcze, truskawki, pomidory i ogórki. Poncha dzięki dużej zawartości miodu i cytryn jest traktowana także jako trunek

lecniczy, wspomagający podczas przeziębień i osłabienia organizmu [https://nelsoncarvalho.com/poncha-da-madeira-recipe; 19.12.2023].

Wydarzenia kulturalne – festiwale

Madera nazywana jest Wyspą Wiecznej Wiosny, ponieważ dzięki specyficznym warunkom klimatycznym rosną tam gatunki roślin z różnych stron świata, które są jednym z elementów przyciągających turystów. Społeczność lokalna od lat celebruje dary natury w postaci m.in. słynnego na całą wyspę Festiwalu Kwiatów, który jest wyrazem hołdu dla królującej wiosny i symbolicznego świętowania ku czci odrodzenia, żyzności i obfitości roślinności. Odbywający się od 1979 r. w maju (pomiędzy 2 a 26 maja) Festiwal Kwiatów jest bardzo ważnym wydarzeniem dla całej społeczności lokalnej, jak też ciekawą atrakcją turystyczną [www.telegraph.co.uk/travel/explore-madeira 20.12.2023]. Najważniejszym elementem Festiwalu jest Parada Kwiatów, w której uczestnicy maszerujący przez centrum Funchal przystrojeni są w bogato zdobione różnymi gatunkami kwiatów stroje i ozdoby (rycina 3). Podczas Festiwalu odbywa się także wystawa – konkurs, na której zobaczyć można najpiękniejsze kwiaty wyhodowane na całej Maderze, a same zbiory oceniane są pod względem różnych kategorii przez grupy ekspertów. Inna część programu Festiwalu swoje korzenie posiada w dekoracjach szykowanych na procesje religijne – są to tradycyjne dywany kwiatowe z wykorzystaniem żywych kwiatów, które rozwijane są na całej wyspie. Dywanom towarzyszą kwiatowe rzeźby, będące ważnym dodatkiem łączącym piękno kwiatów z charakterystycznymi, tradycyjnymi i kulturowymi elementami wyspy [www.visitmadeira.pt/en-gb/resultados-de-pesquisa 20.12.2023]. W programie festiwalu są także występy zespołów folklorystycznych, pokazy strojów, ozdób, rzeźb oraz liczne koncerty i inne imprezy.

Ryc. 3. Parada organizowana podczas Festiwalu Kwiatów

Źródło: <https://visit-portugals-globally-acclaimed-madeira-flower-festival> [27.02.2024]

Z uwagi na to, że Madera posiada bardzo długie tradycje winiarskie, istotnym z punktu widzenia kulturowego i turystycznego jest Festiwal Wina, organizowany od końca lat 70. XX w., będący jednym z głównych wydarzeń na wyspie [www.werent.pt/docs/Events 20.12.2023]. Impreza organizowana jest od połowy sierpnia do początku września w okresie winobrania, którego przebieg jest odzwierciedleniem dawnych tradycji Madery, rozwijających się przez stulecia uprawiania winorośli. Ciekawym punktem Festiwalu jest odtworzenie historycznego tłoczenia winogron stopami, w którym udział może wziąć każdy chętny [www.visitmadeira.pt/en-gb/resultados-de-pesquisa 20.12.2023]. Wydarzenie, jakim jest Festiwal Wina, rozpoczyna inna duża impreza, jaką jest Europejski Tydzień Folkloru w Funchal organizowany przez Grupę Ludową i Etnograficzną we współpracy z grupami z kontynentalnej części Portugalii. Celem całego wydarzenia jest promocja regionalnego folkloru, w związku z czym imprezie towarzyszą liczne koncerty, wystawy rękodzieła, warsztaty (np. tworzenia koszy i ozdób z wikliny), a także degustacje regionalnych produktów i potraw.

Ryc. 4. Tradycyjne winobranie podczas Festiwalu Wina

Źródło: <https://www.levadasmadeira.com/madeira-wine-festival-at-praca-do-povo> [27.02.2024]

Inną okazją do świętowania na Maderze, z dużą ilością jedzenia, wina, muzyki i tańców, jest Festiwal Kasztanów, związany z jednym z ważniejszych regionalnych produktów rolnych. Podczas tego dnia cała uwaga skupiona jest na drobnych owocach kasztanowców – organizowane są jarmarki, na których na licznych stoiskach można spróbować tego przysmaku, jak również wyrobów zawierających kasztany (ciasta, zupy,

likieri itp.) [www.visitmadeira.pt/en-gb/what-to-do/events/search/chestnut-festival 20.12.2023]. Ponadto wśród lokalnych obiektów gastronomicznych odbywa się w tym czasie konkurs gastronomiczny.

Na Maderze hucznie obchodzony jest okres Bożego Narodzenia i Nowego Roku. Jednym z głównych wydarzeń jest organizowana 23 grudnia, w największej hali targowej Mercado dos Lavradores w Funchal, Noc na Targu. Przez całą noc można wtedy zrobić ostatnie przedświąteczne zakupy, targowi towarzyszy świąteczny nastrój, który tworzą m.in. występy regionalnych zespołów czy wspólne śpiewane kolęd. Na stoiskach i w barach można skosztować lokalnych specjałów, jak np. tradycyjnie podawane na Boże Narodzenie kanapki z mięsem przyrządzonym w winie i czosnku [www.visitmadeira.pt/en-gb/what-to-do/events/search/night-at-the-market 20.12.2023]. Często można usłyszeć, że jest to najdłuższa noc w roku, podczas której ludzie z całej wyspy zjeżdżają do stolicy, aby wspólnie świętować zbliżające się Boże Narodzenie.

Noc na Targu nie jest oczywiście jedynym wydarzeniem przedświątecznym na Maderze – w tym czasie organizowane są licznie jarmarki i targi świąteczne (nie tylko w Funchal, chociaż to oczywiście w stolicy dzieje się najwięcej). Już od początku grudnia na ulicach stolicy pojawiają się drewniane budki pełne regionalnych przysmaków, ozdób świątecznych, rękodzieła, którym towarzyszą uliczne występy (chóry świąteczne, tańce, atrakcje dla dzieci) [www.madeira-a-z.com/what-to-see/best-of-madeira/christmas.html 20.12.2023]. 31 grudnia w Funchal odbywa się wielki pokaz fajerwerków, który rozświetla praktycznie całą wyspę. Widowisko to również uchodzi na jedno z ważniejszych wydarzeń turystycznych na Maderze, a w 2006 r. zostało uznane przez Księgę Rekordów Guinnessa za największy pokaz sztucznych ogni na świecie [www.visitmadeira.pt/en-gb/what-to-do/events/search/christmas-and-new-year 20.12.2023].

Material i metody

Celem opracowania było zbadanie atrakcyjności walorów kulturowych Madery, powiązanych z obchodzonymi na wyspie festiwalami i wydarzeniami nawiązującymi do tradycji kulturowych maderyjczyków.

Pomocniczo określono pytania badawcze: Które z walorów Madery najchętniej zwiedzają respondenci oraz jak oceniają ich atrakcyjność? Czy walory kulturowe Madery są doceniane przez respondentów na równi z walorami przyrodniczymi?

Czy organizowane na wyspie imprezy kulturalne cieszą się zainteresowaniem respondentów? Czy udział w tradycyjnych wydarzeniach kulturalnych na Maderze może wpłynąć na postrzeganie wyspy przez turystów?

Na potrzeby badania posłużono się metodą sondażu diagnostycznego wykorzystując technikę CAWI. Kwestionariusz ankiety został skierowany do respondentów, którzy przynajmniej raz odbyli podróż na Maderę.

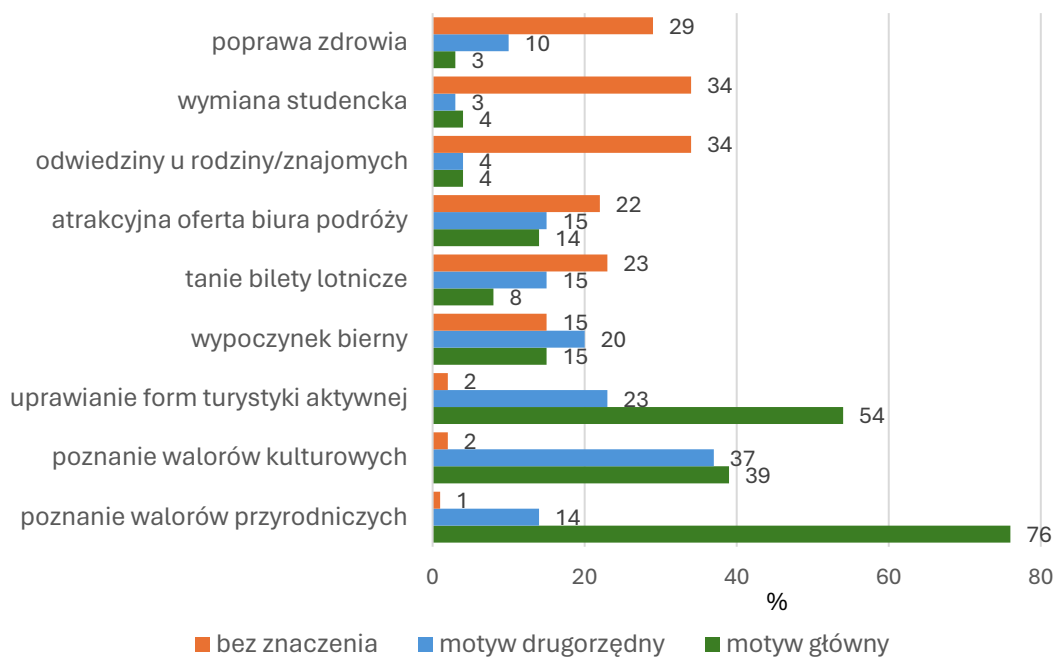
Celem ankiety było m.in. zbadanie atrakcyjności i popularności walorów kulturowych Madery, a także postrzegania miejsca tych walorów w ogólnej atrakcyjności wyspy w opinii respondentów. Badania prowadzono od stycznia do czerwca 2023 r., rozpowszechniając link do kwestionariusza na portalu społecznościowym Facebook oraz forach turystycznych skupiających miłośników Madery. Kwestionariusz ankiety składał się z pytań, m.in. macierzowych ze skalą, pytań jednokrotnego i wielokrotnego wyboru – na potrzeby niniejszego opracowania wykorzystano wybrane pytania z całego kwestionariusza.

Ogółem w badaniach ankietowych wzięło udział 264 respondentów, z czego 77% stanowiły kobiety, a 23% mężczyźni. Ponad połowa badanych to osoby w wieku od 27 do 39 lat (51%); dość liczną grupę stanowią także respondenci pomiędzy 40 a 65 rokiem życia (28%). Pozostali respondenci to osoby w wieku 18 – 26 lat (18%) i badani powyżej 65 roku życia (3%).

Wśród respondentów zdecydowana większość (72%) na Maderze była tylko jeden raz, natomiast 22% odwiedziło wyspę od dwóch do czterech razy. Wśród badanych znaleźli się też miłośnicy Madery, którzy odbyli na wyspę pięć lub więcej podróży (6%).

Wyniki badań ankietowych

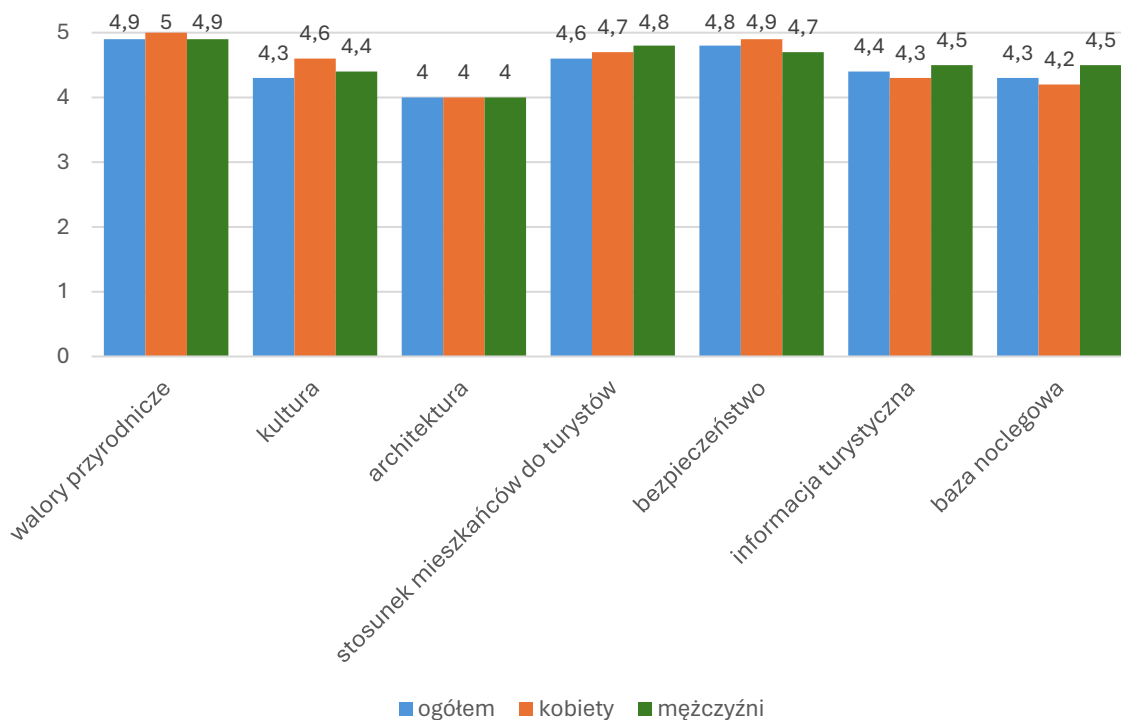
Wśród głównych motywów, jakimi kierowali się respondenci wybierając Maderę jako miejsce swojego wyjazdu, zdecydowanie przeważało poznanie walorów przyrodniczych, na które wskazało 76% badanych (rycina 5). Na kolejnych miejscach wybierano natomiast wyjazd w celu uprawiania różnych form turystyki aktywnej – 54% badanych (turystyka piesza, w tym górską oraz pływanie i wspinaczka), a także poznanie walorów kulturowych (39%). Wśród motywów wyjazdu, na które badani wskazywali rzadziej, pojawiły się: wypoczynek bierny (15%), atrakcyjna oferta biura podróży (14%), tanie bilety lotnicze (8%), odwiedziny krewnych lub znajomych (4%), wymiana studencka (4%) oraz wyjazd w celu poprawy zdrowia (3%).

Ryc. 5. Motywy wyjazdów respondentów na Maderę

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych

Respondenci zostali poproszeni o ocenę wybranych elementów związanych z turystyką na Maderze, mając do dyspozycji skalę ocen od 1 do 5, gdzie 1 było oceną najniższą, a 5 najwyższą (rycina 6). Badani najwyżej ocenili walory przyrodnicze (średnia ocen 4,9), bezpieczeństwo (4,8) oraz stosunek mieszkańców do turystów (4,6). Na kolejnych miejscach, z nieco niższymi ocenami, znalazły się: informacja turystyczna (4,4) i baza noclegowa (4,3). Niestety najniższe noty, ale wciąż na dobrym poziomie, uzyskały elementy związane z kulturą (4,3) i atrakcyjnością architektury (4,0). Nie istnieją większe różnice w odpowiedziach kobiet i mężczyzn, chociaż zauważyć można, że kobiety minimalnie wyżej oceniły walory kulturowe oraz kwestie bezpieczeństwa, natomiast mężczyźni minimalnie wyżej ocenili informację turystyczną i bazę noclegową.

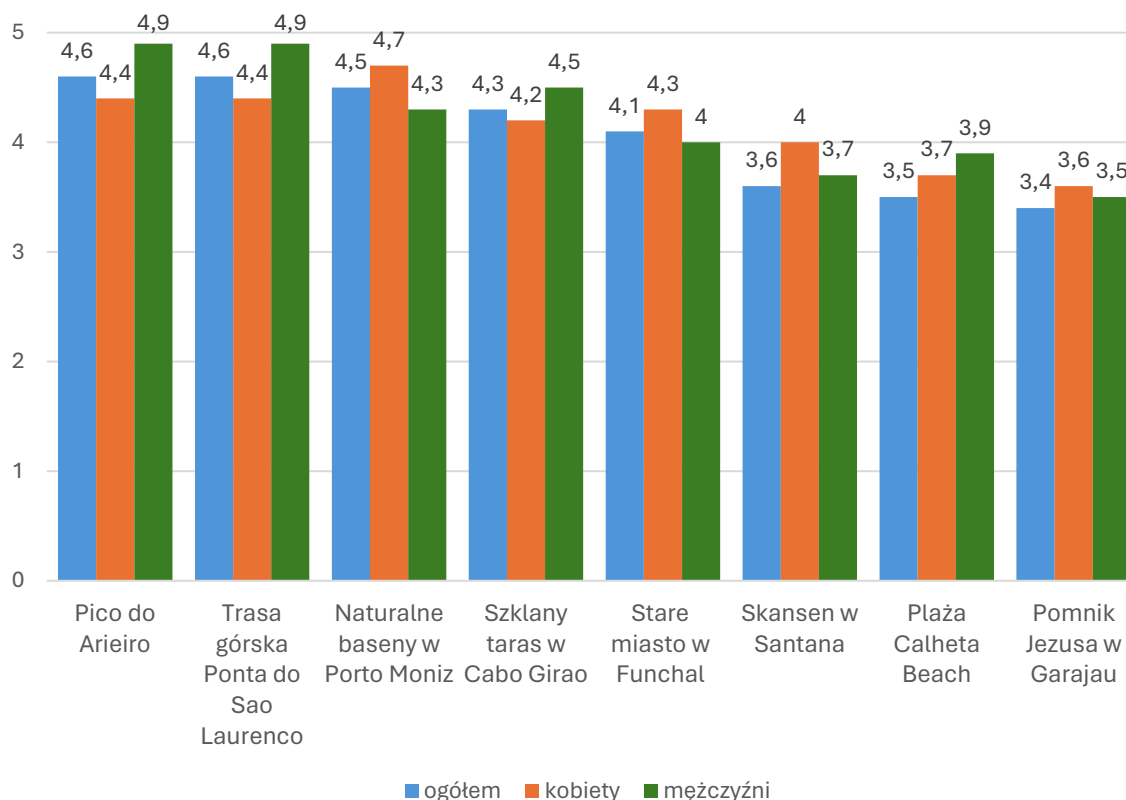

Ryc. 6. Ocena wybranych elementów związanych z turystyką na Maderze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych

Respondentów poproszono również o ocenę atrakcyjności walorów turystycznych, które mieli okazję zwiedzić na Maderze (rycina 7). Wybrane walory oceniano na skali od 1 do 5, gdzie 1 było oceną najniższą, a 5 najwyższą.

Najczęściej odwiedzanymi i najwyżej ocenianymi okazały się szczyt Pico do Arieiro i trasa górską Ponta do Sao Laurengo, które oceniono na średnią ocenę 4,6 (jak pokazują dane, minimalnie wyżej obiekty te oceniali mężczyźni, przyznając im średnie oceny 4,9, w porównaniu do kobiet – 4,4). Na kolejnym miejscu z oceną średnią 4,5 znalazły się naturalne baseny w Porto Mozin, będące jedną z większych atrakcji turystycznych Madery, które to z kolei bardziej przypadły do gustu badanym kobietom (które średnio oceniły je na 4,7, w porównaniu do mężczyzn – 4,3). Z walorów kulturowych, które odwiedzili respondenci najwyżej oceniono (na 4,1) obszar Starego Miasta w Funchal. Dość niskie oceny uzyskały pozostałe dwa walory kulturowe wyspy, a mianowicie skansen w Santana (3,6) oraz pomnik Jezusa w Garajau (3,4).

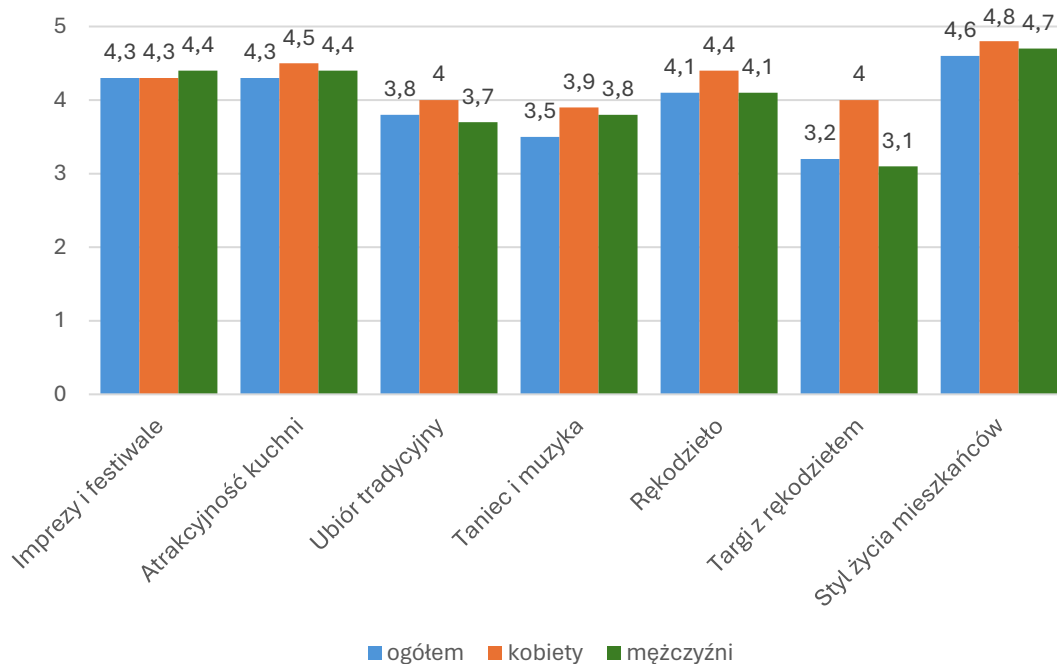
Ryc. 7. Ocena walorów turystycznych odwiedzonych przez respondentów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych

Ponad połowa respondentów (57%) przyznała, że interesuje się kulturą Madery tylko trochę, natomiast 39% badanych wyraziło zainteresowanie różnymi elementami kultury wyspy. Jedynie 4% badanych nie przejawiało zainteresowania w tym zakresie. Jednocześnie badani swój poziom wiedzy na temat walorów kulturowych Madery ocenili dość wysoko – jako dobry (38%), średni (33%) oraz bardzo dobry (24%). Wiedzę o walorach kulturowych Madery na poziomie słabym oceniło 4% badanych, a bardzo słabym jedynie 1%.

Biorąc pod uwagę fakt, że kultura Madery nie jest badaniem obca, a swoją wiedzę o jej walorach kulturowych ocenili dobrze, poproszono o ocenę (na skali od 1 do 5) wybranych elementów kultury, z którymi respondenci mieli styczność podczas swoich pobytów na Maderze (rycina 8). Najwyżej (średnia ocena 4,6) oceniono styl życia mieszkańców, na który składa się wiele elementów, ale wśród tych, które szczególnie zwracały uwagę badanych pojawiały się te związane z zachowaniem i stylem bycia maderyjczyków (m.in. otwartość, zaufanie, optymizm, zadowolenie z tego co przynosi dzień) oraz stylem życia według zasady: najpierw odpoczynek potem praca (czyli typowym dla większości krajów Europy Południowej). Niewiele niżej respondenci

ocenili atrakcyjność kuchni maderyjskiej oraz organizowane festiwale i wydarzenia kulturalne – oba elementy oceniono na średnią ocenę 4,3. Na ocenę dobrą (4,1) badani ocenili także rękodzieło i wyroby własne, które mają długą tradycję i pozostają nierozdzielalną częścią dziedzictwa kulturowego Madery (m.in. tradycyjne hafty, wyroby z wikliny, tradycyjne ubrania i kapelusze). Pozostałe elementy kultury uzyskały znacznie niższe, na poziomie dostatecznym, oceny, a zaliczają się do nich: tradycyjny ubiór maderyjczyków (3,8), taniec i muzyka (3,5), organizowane targi z wyrobami rękodzieła (3,2). Jak można zauważyć, zarówno kobiety i mężczyźni oceniali wybrane elementy na podobnym poziomie – minimalne różnice są widoczne w przypadku takich elementów jak tradycyjny ubiór czy rękodzieło, które to kobiety oceniały nieco wyżej. Większa różnica w ocenie widoczna jest natomiast w przypadku targów z wyrobami rękodzieła, które kobiety oceniły średnio na dobrym poziomie (4,0), natomiast mężczyźni na dostatecznym (3,1).

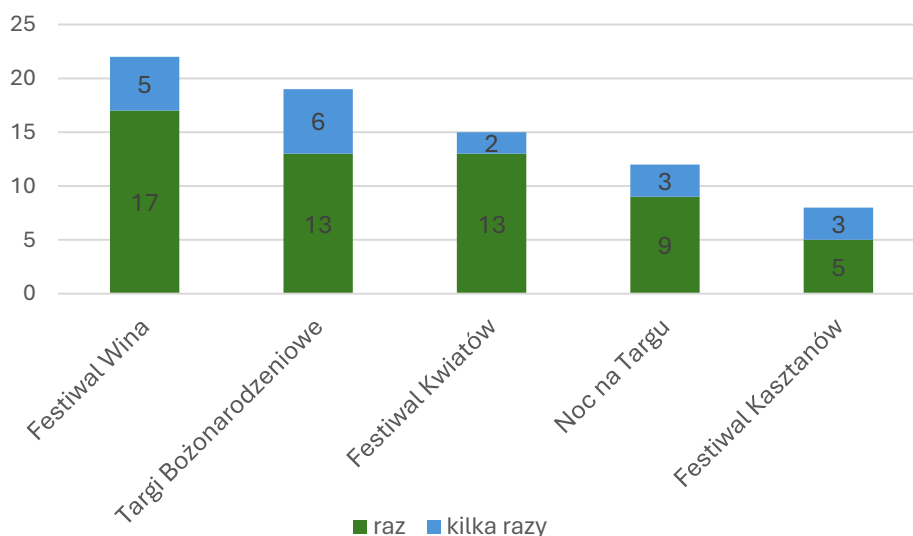
Ryc. 8. Ocena wybranych elementów kultury maderyjskiej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych

Zdecydowana większość respondentów miała okazję uczestniczyć w organizowanych na Maderze wydarzeniach kulturalnych. W sumie aż 71% badanych brało udział w różnego rodzaju pokazach, festynach czy targach związanych z kulturą maderyjską (w tym 45% uczestniczyło w tego typu wydarzeniach raz, a 26% kilka razy). Dość duża grupa badanych brała także udział w festiwalach i koncertach – 47%, w tym

28% badanych uczestniczyło w tych wydarzeniach jeden raz, a 19% kilkakrotnie. Najmniejsza grupa respondentów (28%) miała okazję świętować na Maderze Boże Narodzenie i Nowy Rok, które są tam dość hucznie obchodzone, a z ich okazji organizowane są różne wydarzenia i imprezy (18% badanych uczestniczyło raz, 10% kilka razy).

Spośród festiwali i wydarzeń kulturalnych organizowanych na Maderze badani najliczniej uczestniczyli w Festiwalu Wina – było to 22% respondentów (w tym 17% brało udział w wydarzeniu jeden raz, a 5% kilka razy) (rycina 9). W Targach Bożonarodzeniowych, którym towarzyszą także inne wydarzenia, uczestniczyło w sumie 19% badanych w tym 13% wzięło udział w tym wydarzeniu jeden raz natomiast 6% kilka razy. Innym wydarzeniem, w którym badani brali udział (15%) był słynny na Maderze Festiwal Kwiatów – 13% badanych uczestniczyło w nim raz, a 2% kilka razy. Wydarzeniem, w którym wzięło udział 12% respondentów była organizowana w okresie przedświątecznym Noc na Targu – większość, bo 9% uczestniczyło w tym wydarzeniu raz, a 3% kilka razy. Najmniej liczna grupa respondentów, 8%, uczestniczyła natomiast w Festiwalu Kasztanów.

Ryc. 9. Uczestnictwo respondentów w wydarzeniach i festiwalach na Maderze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych

Aż 89% respondentów wskazało, że wydarzenia kulturalne i festiwale, w których mieli okazję wziąć udział podobały im się i byli z nich zadowoleni, w tym 53% podkreśliło, że bardzo im się podobało, natomiast 36% podobało się. Spośród badanych 7% zaznaczyło odpowiedź pośrednią, wskazując, że wydarzenia, w których

brali udział podobały się im, ale też nie było to nic specjalnego, co zrobiłoby nich duże wrażenie. Najmniejszy odsetek badanych zaznaczył, że wydarzenia, w których uczestniczyli raczej im się podobały i taki sam odsetek był zdania, że nie podobało się im (po 2% wskazań).

Wśród korzyści z udziału w powyższych wydarzeniach i elementów, na które badani zwrócili największą uwagę najczęściej wskazywano na: wspaniałą atmosferę, którą tworzyli głównie lokalni mieszkańcy bardzo otwarci na turystów, życzliwi i gościnni; duże zaangażowanie społeczności lokalnej w przebieg wydarzeń; możliwość wzięcia udziału we wspaniałym pokazie fajerwerków (w przypadku obchodów Nowego Roku); iluminacje świetlne; mnogość kolorów, zapachów dająca poczucie radości; możliwość zobaczenia tradycyjnych tańców i usłyszenia muzyki.

Aż 88% badanych uznało, że możliwość wzięcia udziału w imprezie kulturalnej znacznie przybliżyła im kulturę, tradycje, sposób życia i bycia mieszkańców (w tym 59% wskazań dla odpowiedzi zdecydowanie tak, a 29% dla raczej tak).

Bardzo wysoko respondenci ocenili ogólną satysfakcję z wyjazdu na Maderę. Mając do dyspozycji dziesięciostopniową skalę, badani w większości (73% wskazań) ocenili swój wyjazd na 10 punktów. Kolejno satysfakcję z wyjazdu oceniano na: 9 punktów (18% wskazań), 8 punktów (5%) oraz 7 punktów (4%).

Na koniec należy zaznaczyć, że stosunkowo słabo, na poziomie dostatecznym, oceniono promocję walorów kulturowych na polskim rynku turystycznym: najwyższą ocenę uzyskała promocja w Internecie (średnia 3,4), a na dalszych miejscach pojawiały się kampanie promocyjne w prasie (w tym prasie turystycznej) – 3,1, telewizji (2,1) oraz radio (1,8).

Wnioski i podsumowanie

Turystyka na Maderze jest jednym z głównych sektorów zatrudnienia miejscowej społeczności, dlatego też bardzo duża uwaga skupia się na jej rozwoju, oferta jest stopniowo poszerzana, a troska o turystów ciągle wzrasta. Jedną z ważniejszych form na wyspie staje się turystyka kulturowa, na której rozwój zwraca uwagę m.in. strategia rozwoju Madery. Jak pokazano już wcześniej, polscy turyści stanowią obecnie czwartą pod względem liczebności, grupę narodowościową odwiedzającą Maderę – jest to kierunek bardzo popularny głównie ze względu na panujący tam klimat, ale przede wszystkim na związaną z nim szatę roślinną, dla polskiego turysty bardzo egzotyczną, bo odmienną od tego z czym ma do czynienia

na co dzień. Równie egzotyczna wydaje się kultura maderyjska, będąca zlepkiem elementów portugalskich, angielskich i co najciekawsze afrykańskich, które dodają barwności, odmienności i unikalności, tworząc przy tym niezwykłą mozaikę kulturową.

Przeprowadzone badania ankietowe potwierdziły, że głównymi motywami wyjazdu badanych na Maderę było poznanie walorów przyrodniczych, uprawianie turystyki aktywnej oraz, dalej w kolejności, poznanie walorów kulturowych. Wybór tych motywów znajduje odzwierciedlenie także w innych badaniach (m.in. Chojnacka-Oźga, Oźga 2023), w których aż 78% badanych wskazało, że przyroda i środowisko były decydującymi czynnikami wpływającymi na wybór destynacji. Jednocześnie to walory przyrodnicze (bardzo barwne i egzotyczne jak na polskie warunki) są najwyżżej oceniane przez respondentów, jeśli chodzi o ich atrakcyjność. Nie mniej, przeprowadzone badania ankietowe (również te prowadzone m.in. przez Chojnacka-Oźga i Oźga 2023) pokazują, że walory kulturowe respondenci ocenili na poziomie dobrym (średnia ocen 4,3) oraz wyrazili swoje zainteresowanie kulturą i tradycjami miejsca, które mieli okazję odwiedzić nawet kilkukrotnie (ponad 90% badanych). Wśród wybranych elementów kultury, które zwróciły uwagę badanych i zostały przez nich najwyżżej ocenione, znalazł się przede wszystkim styl życia mieszkańców, ich sposób bycia oraz słynna gościnność i podejście do przyjezdnych. Na dość wysokim poziomie (średnia ocena 4,3) badani ocenili organizowane na wyspie wydarzenia kulturalne, imprezy i festiwale, w których mieli okazję uczestniczyć. Należy przy tym zwrócić uwagę, że badani brali udział w wydarzeniach organizowanych w różnych porach roku – zarówno w słynnych, odbywających się wiosną i latem Festiwalu Kwiatów oraz Festiwalu Wina, jak również w obchodzonych hucznie bożonarodzeniowych jarmarkach, przedświątecznej Nocy na Targu oraz imprezach z okazji obchodów Nowego Roku. Pokazuje to jednocześnie większy brak sezonowości, jeśli chodzi o przyjazdy turystyczne na Maderę – jest popularna w ciągu całego roku, chociaż oczywiście szczyt przyjazdów przypada na wiosnę i lato (z uwagi na deszczową porę zimową).

Respondenci w zdecydowanej większości byli zadowoleni z udziału w wydarzeniach kulturalnych, zwracając uwagę na ich niezwykłą barwność, atmosferę panującą podczas imprez, którą głównie stwarza społeczność lokalna, niezwykle zaangażowana w obchody. Odkąd turystyka stała się zjawiskiem masowym, różnego rodzaju wydarzenia nawiązujące do tradycji i obyczajów danej społeczności bywają traktowane różnie, m.in. postrzegane są jako typowo skomercjalizowane,

nie nawiązujące ściśle do dziedzictwa kulturowego a zamienione w spektakl dla turystów, pozbawione autentyczności [Kaczmarek, Kapusta 2022]. Mimo to badani nie zauważyli w wydarzeniach, w których brali udział, sztuczności i większej komercji – wręcz przeciwnie odebrali je jako imprezy, które przybliżyły im kulturę odwiedzanego miejsca i pozwoliły w sposób bezpośredni wejść w interakcje ze społecznością lokalną, ich słynną gościnnością oraz elementami kultury, których dotyczyło wydarzenie.

Należy jednak zauważyć, że na poziomie średnim (oceny do 3,4) oceniono promocję walorów kulturowych Madery na polskim rynku turystycznym – jak już wspomniano wcześniej, wyspa promowana jest głównie poprzez swoje niezwykle walory przyrodnicze, podczas gdy te kulturowe schodzą na dalszy plan. Nie zmienia to jednak faktu, że turystyka kulturowa, w tym eventowa, zyskują na Maderze coraz większe znaczenie – co roku odbywają się liczne wydarzenia, nie tylko te związane z kulturą i tradycjami regionu. Madera jest gospodarzem i organizatorem wielu wydarzeń i festiwali muzycznych, tanecznych, filmowych oraz tych związanych ze sztuką i rękodziełem – kalendarz tych wydarzeń jest naprawdę bogaty, a znaleźć go można na licznych stronach internetowych (np. Cultura Madeira, Visit Madeira, Events Madeira).

Nie bez powodu więc turystyka związana z dziedzictwem kulturowym zajmuje znaczące miejsce w strategii rozwoju regionu – traktowana jest jako kluczowy czynnik promocji i zmian. Obowiązująca do 2031 r. strategia rozwoju kulturowego, pokazuje, że inwestycje w kulturę nadal będą jednymi z największych inwestycji regionu Madery, główna uwaga ma się skupiać na promowaniu i wspieraniu inicjatyw, projektów i działań mających na celu rozwój kulturalny, poszerzanie jego potencjału, ale także zachowanie tożsamości kulturowej wyspy [*Municipal strategic plan for culture 2021-2031* 2021]. Wydaje się, że jednym z głównych wyzwań stojących przed Maderą (w obliczu stale wzrastającej liczby przyjezdnych) jest jak najlepsze wykorzystanie zasobów i dziedzictwa kulturowego zgodnie z optymalizacją rozwoju sektora turystycznego z obecną praktyką w zakresie ochrony i zachowania obiektów kultury oraz zasad integralności, trwałości oraz autentyczności [Almeida, Machado, Silva 2020]. Wszystkie wydarzenia kulturalne odbywające się co roku na Maderze służą promocji wyspy, jednak cel ich organizacji jest wciąż czysto tradycyjny. Madera pozostaje prawdziwa w swoich tradycjach i obyczajach i wydaje się,

że to właśnie ta szczerłość i otwartość są kluczem do zainteresowania przyjezdnych różnymi elementami kultury maderskiej.

Bibliografia:

- Almeida A., Machado L., Silva T., 2020, *Heritage as a source of competitive advantage: Lessons from Madeira*, w: Multilevel approach to competitiveness in the global tourism industry, s. 177-197; doi: 10.4018/978-1-7998-0365-2.ch011
- Black J., 2020, *A Brief history of Portugal: Indispensable for Travellers*, Robinson, London
- Buczowska K., Mikos von Rohrscheidt A. (red.), 2009, *Współczesne formy turystyki kulturowej*, t. I, AWF Poznań, Poznań
- Chojnacka-Ożga L., Ożga W., 2023, *Portugalskie wyspy Makaronezji nowym kierunkiem zagranicznej turystyki poznawczej Polaków*, „Turystyka i rozwój regionalny, nr 19, s. 83-96; doi: 10.22630/TIRR.2023.19.8
- Getz D., 1989, *Special events: Defining the product*, „Tourism Management”, Vol. 10, No. 2, s. 125-137; doi.org/10.1016/0261-5177(89)90053-8
- Jafari J. (red.), 2000, *Encyclopedia of tourism*, Routledge, London
- Jankowska A., 2014, *Madera*, Pascal 360stopni, Bielsko Biała
- Kaczmarek S., Kapusta A., 2022, *Od dziedzictwa niematerialnego do produktu turystycznego – o autentyczności w turystyce kulturowej*, „Turystyka Kulturowa”, nr 3, s. 7-48
- Malchrowicz E., 2009, *Półwysep Iberyjski – raj dla turystów kulturowych. Przegląd potencjału Hiszpanii i Portugalii dla rozwoju wybranych form turystyki kulturowej*, „Turystyka Kulturowa”, nr 9, s. 4-26
- Marujo N., 2014, *Turismo e eventos especiais: a Festa da Flor na Ilha da Madeira*, „Tourism & Management Studies”, 10 (2), s. 26-31
- Mikos von Rohrscheidt A., 2008b, *Turystyka kulturowa – wokół definicji*, „Turystyka Kulturowa”, nr. 1, s. 4-21
- Mikos von Rohrscheidt A., 2008a, *Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy*, KMB Druk, Gniezno, s. 40-41
- Municipal strategic plan for culture 2021 – 2031*, Funchal City Council, 2021
- Muszyńska A., Korczak P., 2023, *Turystyka eventowa na przykładzie północnych Włoch*, „Turystyka Kulturowa”, nr 129, s. 145-166
- Richards G., 2007, *Cultural tourism in Europe*, The Haworth Hospitality Press, Nowy Jork
- Soares J., Nunes N., 2020, *Levada walks and canyoning as mountain sport products in nature tourism*, „European Journal of Tourism, Hospitality and Recreation”, nr 10, s. 41-55; doi.org/10.2478/ejthr-2020-0004
- Valls J. F., Mota L., Freitas Vieira S. C., Santos R., 2019, *Opportunities for Slow Tourism in Madeira*, „Sustainability”, nr 11 (17), s. 1-23; doi.org/10.3390/su11174534

Źródła internetowe:

- Estatísticas do Turismo da Região Autónoma da Madeira*, Resultados Provisórios 2023; <https://estatistica.madeira.gov.pt/download-now/economica/turismo-pt/turismo-publicacoes-pt/category/40-turismo-publicacoes.html%20> [17.01.2024]
- <http://folclore.pt/bailinho-da-madeira> [18.12.2023]
- <http://trajesdeportugal.blogspot.com/2006/09/trajes-da-ilha-da-madeira.html> [18.12.2023]
- <https://nelsoncarvalho.com/poncha-da-madeira-recipe> [19.12.2023]
- <https://notatnikturysty.wordpress.com/2018/07/17/madera-zielona-wyspa/> [18.12.2023]
- <https://portugalka.pl/o-firmie---about-us,10,5.htm> [18.12.2023]

www.madeira-live.com/pt/embroidery.html [19.12.2023]
www.visitmadeira.pt/en-gb/resultados-de-pesquisa/resultados-pesquisa-detalhe/flower-festival [20.12.2023]
www.visitmadeira.wydarzept/en-gb/resultados-de-pesquisa/resultados-pesquisa-detalhe/madeira-wine-festival [20.12.2023]
www.visitmadeira.pt/en-gb/what-to-do/events/search/chestnut-festival [20.12.2023]
www.visitmadeira.pt/en-gb/what-to-do/events/search/christmas-and-new-year [20.12.2023]
www.visitmadeira.pt/en-gb/what-to-do/events/search/night-at-the-market [20.12.2023]
www.amorim.com/a-cortica/o-que-e/ [18.12.2023]
www.clubevinhosportugueses.pt/vinhos/a-bela-historia-do-vinho-da-madeira/ [20.12.2023]
www.madeira-a-z.com/what-to-see/best-of-madeira/christmas.html [20.12.2023]
www.telegraph.co.uk/travel/explore-madeira/best-festivals/ [20.12.2023]
www.werent.pt/docs/Events_EN.pdf [20.12.2023]

CULTURAL EVENTS AS PART OF MADEIRA'S TOURIST ATTRACTION

Abstract

The purpose of the study was to examine the attractiveness of Madeira's cultural values, especially those related to the festivals and events celebrated on the Island that relate to the cultural traditions of the Madeiran people. A survey study was conducted using questionnaire research, which surveyed a group of Polish tourists who participated in cultural events during their stay on Madeira.

The results show that although the main reason for the respondents' choice of Madeira as a tourist destination was to learn about the natural values and the possibility of active tourism, and learning about cultural values was relegated to the background, the respondents mostly took part in events and festivals organized in Madeira, such as the Festival of Flowers, the Wine Festival and Christmas events. At the same time, they rated the attractiveness of these events highly, emphasizing in particular their colorful character and paying special attention to the great role of the local community and its involvement in organizing the events. Other cultural elements were also rated at a good level, pointing out that they are a colorful and important factor in the attractiveness of the Islands harmoniously harmonizing with the natural surroundings.

Key words: Madeira, cultural values, cultural events, festivals, cultural tourism, events tourism